

DE TESTAMENTIS
ASSERTIONVM CEN-
TVRIA.

D. O. M. A.

P R A E S I D E

N O B I L I
M A G N I F I C O

CONSVLTISSIMOQVE
VIRO, DOMINO FRIDERICO
MARTINI I. V. D. SACRI CÆS.
Palatij Comite, necnon Cæs. Maiestatis & reli-
quorum Serenissimorum Austriæ Archiducum
consiliario. Aque in inclyta Friburgensium A-
cademia Professore Canonum Primario, &
pro tempore Facult. Iur. Decano
spectatissimo.

R E S P O N D E N T E
I O A N N E G E O R G I O
V V E Y D E N K E L L E R, B R I -
S A C E N S I.

AD X. CALENDAS OCTOBRIS,
*hora lociq; consuetis, pu-
blicè proposita.*

F R I B U R G I B R I S G O I Æ,
Ex officina Typographica MARTINI
B Ö C K L E R I.

Anno M. DC. VII.

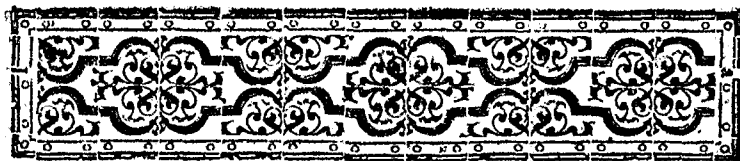

FRATERNI AMORIS

ERGŌ.

M Agnum opus aggredieris, defendere Testamenta,
In quibus innumeros scis viguisse dolos.
Namque Hæredipetæ tam subdola retia nectunt,
Tam varias fraudes insidiasq; struunt;
Vt tibi Dadalea vel opus sit sæpius arte,
Ne Labyrinthæis decipiare vijs.
Sæpe parens ficto à natis veneratur honore,
Non quoniam pater est, sed quia decrepitus.
Sæpe adolescenti ditissima ducitur vxor,
Non quod ei placeat, sed quia tussit anus.
Munera quæ senibus vetulisq; frequentia dantur,
Non sunt munifica munera vera manna.
Sed veluti stupidis offertur piscibus esca:
Sic illi dando paucula, plura petunt.
Si sapitis dices, in aquam demergite gazas;
Propter quas vobis mors properata venit.
Castor vt ipse sibi medicata virilia vellit,
Cum vider immisso accelerare canes.
Testamentorum si tuis seruaueris æquum,
Hoc iniustitiam depulerisq; modo.
Crede, tuum nomen non infima cera notabit;
Aut Dextans tuus, aut integer Asis erit.

Ioannes { Iacobus } VVeydenkeller.
 Balthasar { Germani fratres,

A D M O D V M
REVERENDIS, NO-
BILIBVS, MAGNIFICIS, AM-
PLISSIMISQVE VIRIS AC DOMINIS,
 DOMINO PETRO à TETTINGEN, CATHEDRA-
 lis Ecclesiæ Basileensis, Præposito meritissimo. Domino
 VVilhelmo Rinckh à Baldenstein, Decano vigilantissimo.
 Cæterisq; eiusdem Ecclesiæ Basileensis Capituli Domi-
 nis Prælati & Canonicis laudatissimis. Do-
 minis suis Clementissi-
 mis.

QUOD in acquirenda iustitia
 laude Aristidem fecisse intelli-
 go, Admodum Reuerendi, No-
 biles, Magnifici, Amplissimiq;
 Viri, Domini Clementissimi, id in omni tam
 virtutum quàm scientiarum genere, cuius
 agendum censeo. Is enim interrogatus, qua-
 nam via modòue nomen iusti consecutus sit,
 respondisse fertur; Multum quidem valere

A ij

natu-

EPISTOLA DEDICATORIA.

naturam, sed natura se diligentem fuisse excitatorem. Dictum & factum non magis laude dignum, ac necessarium. Non fuit Aristides ex eorum numero, quos III. Tull. notat M. Tullius, cum ait: Natura paruos dedit nobis igniculos, quos simul atq; editi in lucem susceptiq; sumus, in omni continuo prauitate, & in summa opinionum peruersitate versantes, celeriter malis moribus opinionibusq; deprauatis sic restringimus, ut nusquam natura lumen appareat. hac Tullius. Profecto si natura tales nos genuisset, ut ab ipsis vite primordiis virtutes ac scientia omnes nobis inessent, aut saltem cum lacte nutricis easdem sugere liceret, non iam ille exercitationis alterius ac temporis indigerent; Verum hoc ultra vim ac sortem natura ponitur, ut ipsos virtutum ac scientiarum habitus in utero suo conceptos pariat. Et veluti fructus in radice planta latitans, non omnino funditur aut maturitatem capit, si Astrorum influxus deficiat: sic virtus,

sic scien-

EPISTOLA DEDICATORIA.

sic scientia, sic ars omnis in potentia naturæ pullulascens in lucem non editur, perfectionemue acquirit, si non accesserit industria mentis ac diligens exercitatio. Quod ut cui libet ipsas virtutes intuenti est perspicuum; ita & in artibus ac scientijs omnibus negari non potest. Ecquis enim Doctor, quis Artifex in hanc lucem nascitur? solum οὐδὲν ποιεῖτε, οὐδὲν ποιεῖτε, οὐδὲν ποιεῖτε, οὐδὲν ποιεῖτε. Ac proinde eam in rem cuiusvis benè constituta Reipubl. literariae statutis, summa ratione cautum esse, ut ad quotidianas Doctorum prælectiones, scholasticæ concertationes accedant frequentes, quibus studiorum alumni naturæ semina & ingenij vires excitent, nemo inficias ibit. Ut verò vanum est longo intervallo speratam intueri palmam, si nullo quis utatur modo, quo apprehendat: ita qui in Musarum castris versantes, medijs præscriptis non utuntur, illos oleum ac operam amittere, satis testatur grauisissimus auctor Seneca; Magna, inquit, pars vitæ elabitur malè agentibus,

A ij

bus,

EPISTOLA DEDICATORIA,

bus, maxima nihil agētibz, tota aliud agētibz.

Quamobrem ne ego, qui in huiusmodi statuta abhinc amplius triennio iuravi, aliud agere videar, periculum tandem faciendum existimaui; videndum, inquam, an hac etiam natura excitari se patiatur. Quem in finem hanc Ihesum Centuriam, ex materia Testamentaria, vel ob id lubentius, collegi, quod eius cognitio visa mihi sit hoc utilior ac magis necessaria, quod frequentior est in hominum commercio, quoq; sapius in usus humanos incurrit. Et iste quidem primus, (quanquam rudis ac informis) studiorum meorum fœtus, quem RR. DD. VV. deberi, vel ex eo animadvertere potui, quod reliqui Cathedralis Ecclesie Basileensis Beneficiarij, de prebendis ac beneficijs, quæ obtinent, RR. DD. VV. primos, ut vocant, fructus soluere teneantur. Illud enim pinguis Beneficij locum apud me tenet, quod RR. DD. VV. & Avum, & Parentem meum, magno semper favore ac bene-

EPISTOLA DEDICATORIA,

benevolentia prosecuta sunt, quod utrumq; sibi à Secretis esse lubentes volentesq; permiserunt, quod hinc etiam me fratresq; meos, nil tale meritos, singulari gratia & benignitate complectuntur. In huius beneficij, non dicam compensationem (neque enim id meorum est virium) sed solum recognitionem, RR. DD. VV. omnia mea studia, & quicquid possum, me debere fateor, & quantum in me est, prestare desidero. Quibus nunc primos hosce, licet immaturos, ingenij mei (agri penè sterilis) fructus, in perpetuam obsequiorum meorum ac debita observantia contestationem; ea qua decet animi submissione offero, consecroq; firma spe fretus futurum, ut eosdem consueta benignitate acceptent ac degustent. Maturiores quidem fructus ipsis debentur, ac si extent, longè maiores; sed horum exiguitatem illud excuset, quod & olim parvam fuisse primitiarum quantitatem iura testentur. Deus Opt. Max. RR. DD. VV. in laudatissimo hoc statu diu incolumes conservare,

EPISTOLA DEDICATORIA,

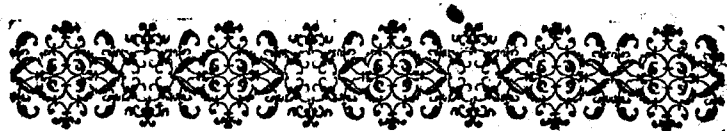
uare, & antiquissimam Ecclesiam Basileensem pristina felicitati restituere dignetur.
Friburgi Brisgoia in Aula Basileensi 17.
Calend. Octob. Anno à partu virgineo, supra
Millesimum Sexcentesimo septimo.

RR. NN. ac MM. DD. VV.

Subiectissimus:

IOANNES GEORGIUS
Vveydenkeller.

DE AETY.

DE ETYMOLOGIA,
DEFINITIONE ET DIVI-
SIONIBVS TESTA-
MENTI.

Sectio I.

THESIS PRIMA.

Estati causa potior est, ac præferenda causæ intestati; (A) nec reperiri quicquam potest, quod magis hominibus debeat, quàm ut supremæ voluntatis (postquam aliud velle non superest) liber sit stylus, & licitum, quod non redit, arbitrium, B)

(A) per text. in l. quandiu. 39. ff. de acq. her. & l. 89. ff. de R. I. l. antequam 8. C. com. de suc. Auth. matri & auiæ. C. quando mu. tut. of. fur. po. (B) l. I. C. de SS. Eccles.

II.

2. Huius autem arbitrij ac supremæ voluntatis varix existunt species; testamentum, codicillus, legatum, fideicommissum, & donatio causa mortis. (C) testamentum nunquam est aliorum pars, hæc verò sunt aliquando partes testamenti integrantes: codicilli quidem, si vel ante vel post testamentum conficiantur; (D) cætera, si in ipso testamento fiant.

(C) Ludovic. Molina de iust. & iure. tract. 2. disp. 124. in princ. (D) Glo. in l. I. & in l. sine initio. C. de Codicil.

III.

3. Ex quo facile apparet inter ultimæ voluntatis species potissimam

B

DE TESTAMENTIS

tissimam esse testamentum, cuius varias reperimus acceptio-
nes: id enim saepe pro pacto diuinæ voluntatis usurpatur; in-
terdum etiam pro pollicitatione, quandoque pro præcepto
sumitur. (E) Ictis nihil aliud quam supremam ac ultimam
de facultatibus cuiusque factam dispositionem denotat. (F)

(E) quod multis ex D. Aug. & alijs ostendit Couarruias
l. p. rubr. hoc tit. n. 22. vers. dicitur a. (F) Glo. l. l. in
princ. ff. isto tit.

III.

4. Et testamentum quidem ex eo appellatur, quod testatio-
mentis sit. (G) Licet autem formam ac solennitates à iure
ciuili habeat, meritò tamen ad ius gentium, imò & naturale
refertur. (H) nec non à Modestino rectè hunc in modum
definitur: quòd sit, voluntatis nostræ iusta sententia, de eo
quod quis post mortem suam fieri velit. (I)

(G) in princ. Inst. hoc tit. (H) Mol. d. disp. 124. in fi.

(I) in l. l. ff. isto tit.

V.

5. Testamentum multifariam diuiditur, & primò quidem à
personis testantibus aliud paganicum, aliud militare dicitur.

VI.

6. Deinde respectu hæredum instituendorum aliud appel-
lamus inter liberos, aliud inter extraneos; vnum ad pias cau-
sas, ad non pias alterum. Et illud quidem in piam causam fie-
ri dicimus, quod pro anima testatoris conditur. (K) in quo
scilicet pia causa hæres instituitur, aut ad eam substitutionis via
deuenit hæreditas. (L)

(K) c. requisisti. isto tit. Glo. in l. si quis Titio. verb. vt
ministerium. ff. de leg. 2. (L) Molina disp. 134. in
princ.

VII.

7. Tertiò ratione personarum, coram quibus testamentum
fit, aliud condi dicitur coram testibus, aliud apud Acta, & aliud
coram.

THESES IVRIDICÆ

coram Principe. quæ multum discriminis habent. illud pluri-
mas solennitates, hæc nullas desiderant. (M) Eadem ratio-
ne aliud conficitur præsepte, aliud absente Notario. neq; enim
ad quoduis testamentum adhibere tabellionem est necesse.

(M) l. omnium. C. hoc tit. nostro.

VIII.

8. Præterea ratione iuris variè disponitur. aut enim secun-
dum ius commune, aut verò secundum ius municipale con-
ditur testamentum. Item aut testatur aliquis ex priuilegio,
aut sine priuilegio. Quòd si quis duobus modis testari potens,
elogium faciat, secundum ius, cuius adhibuit solennia, testari
voluisse præsumitur.

IX.

9. Denique intuitu solennitatum ad quoduis testamentum
requisitarum, aliud vocamus perfectum, aliud imperfectum.
Vnde etiam generalis ac trita illa diuisio descendit, cum aliud
in scriptis, clausum & solenne, aliud appellamus nuncupatiuū,
quæ duo testamentorum genera ex varijs illis antiquorum te-
standi formulis defluxere, & præ reliquis hodie magno sunt in
usu. (N)

(N) vt constat ex princ. Inst. de test. ord. & tradit Wes-
senbec. in parat. ff. qui test. fac. poss.

De personis, quæ testari possunt vel non.

SECTIO II.

I.

10 S I quæramus an valeat testamentum, auctore Paulo,
(A) in primis animaduertere debemus, an is qui
fecerit testamentum, habuerit testamenti factionem. Qua
B ij quidem

DE TESTAMENTIS

quidem in re regulare esse dicimus, quemlibet testari posse, qui non speciatim à lege prohibitus sit. (B)

(A) in l. 4. ff. hoc tit. (B) *Conarr. 2. p. rubr. de testam. num. 56. vers. porro illud erit. & 3. p. rubr. num. 24. vers. postremo illud. Glo. in d. l. 4. fac. l. cum prator. 12. in princ. & ibi Glo. ff. de iudic.*

II.

11. Prohibetur autem imprimis testari clericus, (C) nisi ex privilegio Summi Pontificis id ei sit concessum, aut consuetudine aliud introductum. Quibus modis id effici potest, ut non tantum testari valeant clerici, sed his quoque ab intestato proximi consanguinei succedant. (D)

(C) *c. adhuc. c. quia nos. c. relatum 2. de testam. (D) Conarr. c. cum in officijs. de testam. Mol. disp. 147.*

III.

12. Consuetudinem verò illam vniuersalem non esse, in toto Christianorum orbe, vel ex eo liquet, quod in nonnullis Germaniæ diocesis, in quibus Basileensem numero, ius testandi certa pecuniæ summa ab Episcopo redimant clerici, quod appellant, ius Fertonis. (E) In quibusdam verò Hispaniæ Regnis Episcopus de defuncti clerici redditibus rem sibi eligit pretiosam, quam ob id luctuosam dicunt. (F)

(E) *eam fortè ob causam, quasi Episcopus, dum clerico roganti ac petenti licentiam testandi concedit, eamq; se cum ferre permittit, fertò, diceret. vel ut vult Spiegelius, dicitur Verton, quasi Verding. vel Biertheil. vel Bierzat. h. quarta Episcopi. in Lexico iuris. (F) ita testantur Conarr. & Mol. citat. locis.*

IIII.

13. Ingressurus Religionem, aut ingressus, attamen Novitius, testari nullo iure prohibetur. (G) eiusq; testamentum non modo per subsequentem professionem non rumpitur. (H) sed nec ipse professus id mutare aut revocare, ne quidem in monasterij

THESES IVRIDICÆ

monasterij commodum potest. Bonis tamen monasterio, quod quis ingressus est, ad eius obitum vsque referuatis.

(G) *§. illud quoque. in auth. de monach. & auth. nunc a. C. de Episc. & cler. (H) Myns. in princ. Instit. quib. mo. test. infir. num. 4.*

V.

14. Professione a legitime facta Religiosus sine dispensatione Summi Pontificis testari non potest. (I) ne quidem si factus sit Episcopus aut Cardinalis. sed omnia eius bona monasterio cedunt. Facultates tamen suas inter liberos, si quos habet, & monasterium, quod ingressus est, diuidere potest. (K)

(I) *auth. ingressi C. de SS. Eccles. c. quia ingredientibus 19. q. ult. (K) auth. si qua mulier C. d. tit. & c. si qua mulier. 19. q. 3.*

VI.

15. Filius familias etsi patre permittente mortis causa donare possit, (L) testari tamen nequit. (M) nisi Regni aut Provinciae consuetudo eum à patria potestate eximat. Si seruus etiam aut qui cum verè sit liber, putans se seruum, vel certè de statu suo incertus ac dubitans testetur, testamentum eius nullo iure subsistit, ne quidem si testamento condito libertatem acquirat. (N)

(L) *l. filius familias 7. ff. de donat. (M) §. non tamen Instit. quib. non est permis. fac. test. (N) l. qui in testamento. 14. l. si filius familias. 19. ff. isto tit.*

VII.

16. Prodigus ante declarationem & interdictionem, ut contractus omnes celebrare, ita & testamentum condere valet; cum autem per iudicis decretum prodigus declaratur, & ipsi rerum administratio interdicitur, eo ipso quoque testamenti factione priuatur. (O) quam & ei, qui ad mortem damnatus est, denegamus. (P)

(O) *§. item prodigus ubi Mynsing. Inst. quib. non est permis. fac.*

DE TESTAMENTIS

mis. fac. test. (P) per l. eius qui §. si cui vbi Glo. verb. publicabuntur. ff. h. tit.

VIII.

17. Vfurarius manifestus non solum Christianus sed etiam Iudæus, non modò testandi facultatē non habet, & testamentum si quod fecit, ipso iure nullum est, sed nec ei codicillos aut donationem mortis causa facere permittitur. nisi crimen confessus vsuras restituat, vel de ijs restituēdis cautionē præstet. (Q)

(Q) *text. in c. quanquam de vsur. in 6. Conarr. var. res. sol. lib. 3. cap. 3.*

IX.

18. Denique impubes, (R) furiosus, (S) furdus & mutus, (T) obses, (V) captus ab hostibus, (X) hæreticus (Y) reus læsæ maiestatis (Z) & ob carmen seu libellum famosum in alterum confectum infamis declaratus, (A) testari prohibentur; cæterum infamiam aut excommunicationem testandi facultatem auferre negamus.

(R) *l. si frater 4. C. qui test. fac. pos. (S) §. item furiosi. Inst. quib. non est perm. fac. test. (T) l. discretis 10. C. d. tit. (V) l. obfides 11. ff. hoc. tit. (X) §. fin. Inst. d. tit. (Y) c. excommunicamus. §. credentes. de hæret. (Z) c. felicis. de pœnis in 6. (A) l. is cui lege §. si quis ff. hoc. tit.*

De quibus rebus testari liceat.

SECTIO III.

I.

19. **P**RO regula ponimus, quod quiuis de omnibus suis bonis tam mobilibus quàm immobilibus testari possit. (A) Hinc primò feudalìa excipimus; (B) deinde cùm cætera bona sint adhuc multiplicia, potissimum clerici & filijfamilias

THESES IVRIDICÆ.

miliæ, de quibus bonis vtrique testari liceat vel non, sic ostendimus.

(A) *ex l. testandi. 13. verb. de pecunia sua. C. de stat. (B) per c. 1. de succe. feud.*

II.

20. Clerici bona possunt esse quadruplicis generis: aut enim sunt patrimonialia, aut quasi, aut fructus seu redditus beneficij, aut immobilia ad beneficium spectantia. (C) De bonis primi & secundi generis, (D) sicut & de bonis aduentitijs, clericus testari potest. quod enim in cæteris filijfamilias aduentitium, id clericis castrense vel quasi castrense peculium censetur. (E)

(C) *fusè Mol. disp. 142. & seq. (D) per c. quia nos. c. relatum 2. §. cæterum. hoc. tit. c. ut unusquisque. argum. à cont. sens. de pecul. cler. (E) aurb. presbyteros. & l. Sacrosancta. C. de Episc. & cler. Conarr. d. c. quia nos. in princ.*

III.

21. Redituum autem Ecclesiasticorum clericus etsi acquirat dominium, (F) adedò ut reseruatis bonis patrimonialibus eos validè in quoscunque vsus expendere (G) & donationes intervius amplissimas facere possit; (H) attamen de illis in vim testamenti disponere nequit. (I)

(F) *c. vnic. de cler. non resid. in 6. Conc. Trident. sess. 22. c. 3. de reform. argum. à cont. sen. (G) Nò tamen absque culpa mortalis criminis, si eos malè præter vsum necessarium & pias largitiones distribuere non vereatur. Conarr. c. cum in officijs. num. 27. vers. hac verò. hoc. tit. Tibi enim ô Sacerdos, inquit Hieron. vivere de altari. permittitur, non luxuriari. in princ. 44. dist. (H) Conarr. d. loco. num. 15. vers. sexto ex his. (I) Ne superflua sui beneficij auarè sibi retineat, sed dum est in viuis, in pauperes & egenos distribuatur. Molina disp. 147. vers. quinta conclusio. Ad quod videatur text. pulcher. in c. auron. c. gloria. 12. q. 2.*

IIII.

DE TESTAMENTIS

IIII.

22. Multò minus de proedijs alijsuè rebus immobilibus, aut mobilibus etiam beneficio Ecclesiastico annexis testari poterit. (K) cum eorum dominium ad Ecclesiam aut hospitale aliumuè pium locum spectet, solaq; administratio sit clerico permessa. (L)

(K) *Mol. d. disp. 147. concl. 2.* (L) *Idem d. disp. 142. in princ.*

V.

23. Si ignoretur ad quod genus bona à clerico relicta referri debeant; inquirendum est, anne præter redditus sui beneficij etiam patrimonialia habuerit, aut officium aliquod Ecclesiasticum exercuerit, ex quo bona quædam comparauerit. nam si habuit, patrimonialia retinuisse, redditus verò consumpsisse præsumitur. Id autem si certò non constet, ac de eo dubium sit, omnia ex redditibus Ecclesiasticis acquisivisse, putandū est. (M)

(M) *Conarr. c. 1 de testam. in princ. et num. 8. vers. quar- sò ex eodem. Mol. d. disp. 147. in fin.*

VI.

24. Quid autem si quæ bona de redditibus Ecclesiasticis acquisita post æris alieni dissolutionem supersint, de quibus clericus defunctus testari non potuit, ad quem pertinebunt bona? an non ad Ecclesiam? utique. (N)

(N) *text. est in c. relatum. 2. et c. cum in officijs. isto tit. c. placuit 12. q. 3. c. 1. 12. q. 4. c. 2. et c. fixum. 12. q. 5.*

VII.

25. Sed Ecclesiæ nomine, si quidem defunctus fuit Episcopus vel Prælatus alius, qui Prælaturam à Sede Apostolica sit consequutus, successorem intelligas; (O) sin verò Canonicus, succedet Canonicorum collegium; (P) si denique beneficiarius alius, eius quoque successor boni adiudicabuntur. (Q)

(O) *c. quia saepe. de elect. in 6. Clem. statutum. Eod. tit.*

(P) *d. c. relatum 2.* (Q) *iamd. iur. et c. cum vos. de offic. ord. c. præsent. Eod. in 6.*

26. Quòd

THESES IVRIDICÆ

VIII.

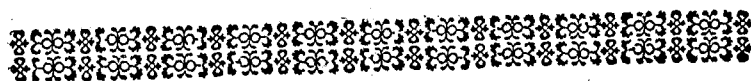
26. Quòd si fructibus adhuc pendentibus aut redditibus & pensionibus sui beneficij fortè ad diem certum debitis, necdum autem perceptis clericus decedat, successor & defuncti hæres, fructus & pensiones eius anni, quò est mortuus, pro rata temporis inter se diuident. (R)

(R) *Conarr. var. resol. lib. 1. c. 15. num. 12. vers. prius tamen.*

IX.

27. Quod tandem ad filium familias attinet, is non minus quàm clericus peculium quadruplex habere potest, profectitium, aduentitium, castrense & quasi castrense. (S) De profectitio minimè; (T) de aduentitio non nisi accedente patris consensu ad pias causas testatur. (V) de castrensi autem & quasi castrensi liberrimam habet testandi facultatem. (X)

(S) *Myns. §. igitur. Inst. per quas person. nob. acq.* (T) *Glo. in l. ult. verb. paganum est. C. de inoff. test.* (X) *§. non tamen. Inst. quib. non est permis. fac. test.*

De solennibus testamenti.

SECTIO III.

I.

28. Proximum est, ut videamus an secundum iuris dispositionem testamentum sit conditum. (A) Et quia plura in testamento scripto, pauciora in nuncupatio requiruntur solennia, de forma illius prius agamus.

(A) *ut monet Paulus in l. si quæramus. ff. hoc tit. nostro.*

II.

29. In scriptis itaque testaturus hæc observabit, ut conuocato legitimo numero testium, eoque præsentem & in suo conspectu

C

DE TESTAMENTIS

Et constituto, ultimam voluntatis suæ dispositionem, si iam ante scriptam non habeat, primum in scripturam vel ipse vel per alium redigat, subscribat deinde, subsignetque, ac tandem testibus; eorundem subscriptione & sigillis corroborandam, offerat. (B)

(B) *l. hac consultissima. l. si non speciali. aurb. & non observato. C. de testam.*

III.

30. Ut autem scriptorem testamenti adhibere potest, quem velit testator, tam tabellionem, quam quemvis priuatum; (C) ita & materia, in qua scribat testamentum, nihil refert, cuiusmodi sit. (D) potestque vnum idemque testamentum pluribus chartis describi. (E) Cuius veritati scribentis error nequicquam nocet, ita ut nec verborum ambiguitas, aut ordinis peruersio testamentum vitiet. (F)

(C) *d. l. hac consultissima. iuncta aurb. & non observato. l. seruus. 28. ff. qui test. fac. pos. (D) §. nihil autem. Inst. de testam. (E) l. vnum. 24. ff. d. tit. §. sed & vnum. Inst. eod. (F) l. errore 7. l. quoniam. 15. l. ambiguitates. 24. cum l. seq. C. de testam.*

III.

31. Et si verò subscribere testamentum oporteat testatorem, si tamen manu propria id ipsum se scripsisse alicubi declarauerit, noua eius subscriptio non requiritur. (G) quin etiam si vel scribere vel cætera testamenti solennia peragere nequeat, octauus testis adhibitus eius loco hæc omnia perficiet. (H) Testes autem omnes ita subscribent, ut & suum & testatoris nomen designent. (I)

(G) *l. cum antiquitas. 28. §. cum autem. C. hoc tit. (H) d. l. hac consultissima. §. quod si. (I) l. singulos. 30. ff. qui test. fac. pos.*

V.

32. In consignando testamento illud testibus conceditur, quod

THESES IVRIDICÆ

quod omnes eodem, si velint, sicque alter alterius annulo, imò ipsius testatoris sigillo, dum tamen in subscriptione id declarant, testamentum munire possint. (K)

(K) *Myns. §. possunt. Inst. de test. ord.*

VI.

33. Nuncupatiuum autem testamentum scripturæ solennitatem ac proinde subscriptionem & sigilla testatoris testiumque non requirit; sed id postulat, ut conuocato & in suo conspectu iusto ac legitimo testium numero existente, testator heredem nuncupet, & ultimam suam voluntatem quibuscunque verbis aperiat. In quo testamentum in scriptis à nuncupatio differt. in illo enim voluntatem suam testator celare potest.

VII.

34. Possunt plures in eadem charta simul testari: ut pater & filius, maritus & vxor. & quot sunt personæ, tot testamenta censentur. (L) Sed in omni testamento id maximè obseruandum est, ne interueniat actus vllus extraneus, utque omnia vno actionis contextu perficiantur. (M) nisi virgens aliqua testatoris vel testium necessitas id non patiat; (N) aut peccatis aliusue contagiosus morbus grassetur. (O)

(L) *per l. scire. 29. ff. de V. O. (M) saped. l. hac consultissima. §. sed licet. l. heredes palam. §. fin. ff. quæ testam. fac. pos. §. sed cum paulatim. Inst. de test. ord.*

(N) *l. cum antiquitas. 28. C. eod. (O) l. casus. C. eod.*

VIII.

35. Prædictæ solennitates ex statuto municipali & consuetudine quorundam locorum aliquando remittuntur. (P) Vnde testamentum secundum loci consuetudinem aut statutum factum valet, non solum conditum à subdito, sed etiam forensi. extenditurque ad bona alibi sita.

(P) *arg. l. si non speciali. C. de testam.*

C ij

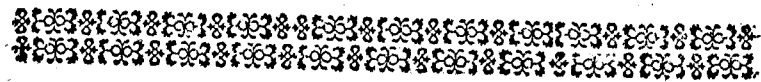
IX. 36.

DE TESTAMENTIS

IX.

36. Omīssa etiam vtriusque testamenti solennitate militibus in castris & expeditione militari occupatis aliter testari permittitur, quo nimirum velint, & quo possint, modo. (Q) nam nuda testatoris voluntas, de qua tamen constet, sufficit. (R) Et tale quidem testamentum non solum robur obtinet, si in expeditione decedat miles, verum etiam si intra annum à missione extra militiam moriatur. (S)

(Q) l. i. & l. Lucius. 40. ff. de mil. test. & in princ. Inst. eod. (R) §. hereditas. Inst. de hered. instir. (S) §. sed hactenus. Instir. de mil. test. l. quod dicitur. 35. ff. eodem.

De numero & qualitate testium.

SECTIO V.

L.

37. **U**T nulla est causa, quæ vnius testimonio quantumvis legitimo terminatur, ita quædam sunt, quæ plures quàm duos exigunt testes. (A) In his testamentum numeratur. nam ad eius perfectionem Iure Civili septem requiruntur testes; (B) Iure autem Canonico coram duobus testibus & Parocho conditum sustinetur. (C) Et illud quidem in terris Imperij, hoc verò in terris Ecclesiæ & inter personas testantes Ecclesiasticas observatur. (D)

(A) c. licet vniuersis. de testib. (B) §. sed cum paulatim. Inst. de testib. ord. l. hac consultissima. & in l. testamentis. C. eod. (C) c. cum esset. eodem. (D) Conuat. d. c. cum esset. n. 23. vers. terrib. &

II. 38. Te-

THESES IVRIDICÆ.

II.

38. Testes autem vt sint idonei necessum est. aliàs testamentum redditur nullum, ita vt ex eo adiri hæreditas non possit, si vel vnus non fuerit idoneus. (E) Et eorum quidem conditio tempore conditi testamenti inspicienda est. (F) quo tempore si quis communi opinione fuerit habilis, licet postea cõperiat in habilis, testamentum subsistit. (G)

(E) l. scio. 14. ff. de testib. (F) l. ad testium. 22. §. i. ff. qui test. fac. pos. l. i. C. de testam. (G) §. sed cum aliquis. vbi Myns. Inst. eodem.

III.

39. Idonei testes in testamento sunt omnes, quibus non interdicitur testimonium. (H) Et pater & filius, pluresq; fratres simul admittuntur. (I) nec scriptor ipse aut executor testamenti, (K) vt nec legatarius, (L) repelluntur. Ceterum hæres, isque qui est in potestate testatoris; (M) item mulier, seruus, impubes, furiosus, cæcus, surdus, mutus, prodigus & lege intestabiles (N) excluduntur.

(H) l. i. §. i. ff. de testib. (I) §. pater. Inst. de test. ord. l. ad testium. 22. in princ. ff. qui test. fac. pos. l. pater & filius. 17. ff. de testib. (K) l. Domitius 27. ff. qui test. fac. pos. (L) §. legatarijs. Inst. d. tit. (M) §. in testibus. §. sed neque hæres. Inst. eodem. l. qui testamento 20. ff. qui test. fac. pos. (N) §. testes autem. vbi Myns. Inst. eodem.

IIII.

40. Testes omnes & singulos prius rogatos esse oportet ac certioratos, qua de causa & ad quid sint adhibiti. (O) ita vt in dubio non censeantur rogati; quamuis non referat à quo rogentur. (P) Contra voluntatem & inuiti si adsint, testamentum est nullum. (Q)

(O) l. hæres palam 21. §. in testamentis. ff. qui test. fac. pos. C. iij pos.

DE TESTAMENTIS

pos. (P) Myns. d. §. sed cum paulatim. num. 6. (Q)
l. qui testamento. §. fin. ff. d. tit.

V.

41. Etsi autem in omni testamento regulariter septem testes sint necessarij, sufficiunt tamen interdum pauciores. ut in eo quod fit tempore belli, quodq; is qui peste laborat, aut quod rusticus agens in villa aut pago, in quo septem testes commodè haberi nequeunt, conficit.

VI.

42. Sic testamentum à parentibus inter liberos coram duobus testibus conditum valet, etiam eo casu, quo liberi inæqualiter sunt instituti; dummodo salua sit legitima. (R) Quod etiam obtinet, etsi pater cæcus inter liberos testetur. cum aliàs ad testamentum cæci septem cum Notario, aut si tabellio absit, octo testes requirantur. (S)

(R) *Glo. in auth. quod sine. C. de testam. per l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. eodem. Fachin. lib. 4. c. 2.*
 (S) *l. hac consultissima. §. C. qui test. fac. pos.*

VII.

43. Quin imò etsi parens nullis testibus adhibitis schedula manu sua scripta vel subscripta ultimam suam voluntatem declararet, aut eam sine schedula nuncupet, valet ut testamentum; dummodo ex indicijs & signis certis de patris voluntate constet. (T)

(T) *l. fin. iuncta auth. seq. C. fam. ercis. & auth. de test. imper. per tot.*

VIII.

44. Quod hactenus verum est, cum pater filios instituit hæredes. nam etsi diuisio bonorum à patre inter liberos facta omnino seruari debeat, nec impugnari possit, licet vni plus quam alteri assignatum sit; attamen ea in partes vnciales facienda est, ut testamentivim obtineat. aliàs prælegati loco habebitur. (V)

(V) *Andr.*

THESES IVRIDICÆ.

(V) *Andr. Gail. lib. 2. obs. 116. Glo. in l. quoties. verb. diuidit. C. fam. ercis.*

IX.

45. Similiter & testamentum ad pias causas coram duobus testibus, etiam sceminis non rogatis, (X) imò absque villo teste conditum, si modò ex scriptura propria defuncti manu exarata vel subscripta, aut aliunde de voluntate testatoris, constet, non solum in foro Ecclesiastico, sed etiam seculari subsistit.

(X) *per c. relatum l. isto tit. & ibi Couar. vers. tertio, & seq.*

De hæredibus instituendis.

SECTIO VI.

I.

46. **V**T testamentum valeat, non sufficit prædictorum solennium observatio, sed hæredem insuper aliquè instituere necessum est. (A) Caput enim ac fundamentum totius testamenti est hæredis institutio. (B) Et alios quidem tenetur necessariò instituere testator, liberos & parentes; alios potest, si velit. (C) Quos autem facere hæredes possit, intelligemus, si cognouerimus, quænam personæ ex testamento capere prohibeantur. (D)

(A) *in princ. Inst. de ex hæred. lib. (B) §. ante. Inst. de legat. (C) Myns. in rubr. de hæred. instit. in princ. (D) §. I. Inst. de his qui sui vel alie. iur. sunt.*

II.

47. Prohibentur autem deportati, (E) in metallum damnati, (F) hæretici & apostatæ, (G) illicitum collegium, (H) spurij ac incestuosi, (I) hostes, (K) peregrini, (L) & quæcunque.

DE TESTAMENTIS

cunque incerta persona, (M) exceptis inopibus atque Ecclesiæ pauperibus. (N) Addimus Religiosos D. Francisci & similes, (O) omnesque, quibus legari non potest. (P)

(E) *l. i. C. hoc tit.* (F) *l. si in metallum. ff. de his que pro non scrip. hab.* (G) *l. hi qui. C. de Apostat. l. Manichæos. C. de heret.* (H) *l. collegium. C. hoc tit.* (I) *§. fin. in auth. quib. mod. nat. eff. sui.* (K) *l. omnib. 26. vbi Glo. ff. Ad Trebel.* (L) *d. l. i. & Mysf. §. i. Inst. hoc tit.* (M) *§. incertis. Inst. de leg. l. in tempus. 62. §. quoties. ff. hoc tit.* (N) *l. id quod. l. si quis ad declinandam. C. de Episc. & cler.* (O) *Clem. exiui. §. cupientes. de V. S.* (P) *§. legari. Inst. de leg.*

III.

48. His exceptis poterit testator scribere quos & quotcunque hæredes volet. (Q) etiam ignotos & quos nunquam vidit. (R) nec inutiliter certam aliquam rem pub. ciuitatem ac populum instituet. (S) Sed & parentes vnâ cum liberis licitum est instituere; vsque adeo vt siue testator patrem & filium extraneos, siue auus filium & nepotem coniunctim instituat, non ordine successorio vocentur, sed ad hæreditatem simul admittantur. (T)

(Q) *§. & vnum. §. si plures. Inst. hoc tit.* (R) *§. fin. Inst. eodem. & l. extraneum. 2. C. eod.* (S) *l. omnibus. 26. ff. Ad. Trebel. l. si quid relictum. 117. l. ciuitatibus. 124. ff. de leg. i. l. i. C. de SS. Eccles.* (T) *per text. in c. Rainucius. de testam.*

III.

49. Institutio non solum in omnibus bonis, sed in partibus etiam vncialibus, (V) imò & in rebus certis (X) fieri potest. tota tamen hæreditas in institutionem venit. nullo enim cohærede dato, ei qui solus institutus est in re particulari, reliqua, de quibus nihil actum est, accrescendi iure acquiruntur. (Y)

(V) §.

THESES IVRIDICÆ

(V) *§. hæreditas. & seqq. Inst. hoc tit.* (X) *l. quoties. 13. C. eod.* (Y) *§. videamus. Inst. eodem.*

V.

50. Valet etiam vxoris vel alterius institutio in vsufructu facta, alio post eius mortem hærede instituto. Vter verò hoc casu ad soluenda defuncti testatoris debita teneatur, hæres an vsufructuarius, controuertitur. Et hæredi onus illud incumbere verius est; iure tamen detractionis æris alieni de bonis saluo. (Z)

(Z) *per l. vlt. ff. de vsufr. leg. l. vsufructu. 69. ff. ad L. Falcid. facit l. subsignatum. 39. §. bona. ff. de V. S. Conuar. var. resol. lib. 2. c. 2. num. 6. vers. vtunque tamen. Andr. Gail lib. 2. obs. 146. Fachin. lib. 4. c. 19.*

VI.

51. Hæres & purè & sub conditione rectè instituitur, nec non in diem incertum; sed ex certo tempore vel ad certum tempus (iuris subtilitate magis quàm ratione) institutio fieri nequit. (A) Condicio impossibilis pro non scripta habetur: (B) possibilis si deficiat, nunquam facit hæredem; ea verò existente retrahitur institutio ad tempus conditi testamenti. (C)

(A) *§. hæres. Inst. hoc tit.* (B) *§. impossibilis Inst. eodem.* (C) *l. hæres. § 4. ff. de acquir. hered.*

VII.

52. Non refert quibus verbis institutio fiat, cum tam directis quàm obliquis, ac etiam communibus hæredis institutio inducatur. (D) & aliquando institutio nutu facta valeat, quod sit, si vel miles testetur, vel pia causa instituatur. (E) Quin imò ad interrogationem Notarij vel alterius data responsio, (F) & relatio ad scripturam aliquam certo in loco, puta; penes Guardianum D. Francisci depositam, hæredis institutionem inducit. (G)

(D) *l. quoniam indignum. 15. C. de testam.* (E) *Conar. c.*

D

CHM

DE TESTAMENTIS

cum tibi. eodem tit. num. 8. vers. subdit præterea. (F)
Mol. diff. 127. vers. illud etiam. (G) Myns. §. fin. In-
stit. de fideicom. hered. num. 7.

VIII.

53. Captatorias voluntates ne quidem in testamento militis aut ad pias causas Iura admittunt. (H) In quarum numerum illas voluntates, quæ in præteritum conceptæ sunt, aut quas non spe & illecebris mutuae ac reciprocae institutionis, sed ob mutua potius officia & ex mutui amoris affectu factas esse constat, non rectè referri, defendemus. (I)

(H) *l. captatorias. ff. hoc tit. l. captatoria. ff. de leg. 1. l. captatorias. C. de test. mil. (I) l. hoc articulo. 29. l. illæ 71. l. clemens. 81. ff. hoc tit. l. mulier. 20. ff. de condit. in-*
stit. l. captatorias. 70. ff. hoc tit.

IX.

54. Ultima dispositio non modò quoad hæredis institutionem, verum etiam quoad legata in expressam alterius voluntatem conferri non potest. (K) Verum si ea vel in ipsius hæredis voluntatem, (L) vel in arbitrium tertij, (M) aut si tempus vel electio hæredis instituti, (N) in alterius voluntatem conferatur, valida est. Id quod etiam fauore piæ causæ procedit. (O)

(K) *l. illa institutio. ff. hoc tit. (L) l. si ita legatum. 65. §. illi si volet. ff. de leg. 1. l. si ita expressum. 69. ff. de cond. & demon. (M) l. si sic. 75. ff. de leg. 1. l. fideicommissa. 11. §. quanquam. ff. de leg. 3. (N) l. unum ex familia. 67. ff. de leg. 2. l. verum. 8. §. cum quidam. ff. de reb. dub. l. cum quidam. 24. ff. de leg. 2. (O) per text. in 6. cum tibi. de testam.*

De re

THESES IVRIDICÆ

De testamento minus solenni & imperfecto.

SECTIO VII.

I.

55. IN testamentis duplex cerni potest defectus: vnus, solennitatis; alter voluntatis. De vtroque hoc loco, & de illo quidem prius agemus.

II.

56. Ex omnibus igitur hæcenus enumeratis testamenti solennibus si vel vnum abesse contingat, testamentum ipso iure nullum est, iniustumq; dicitur, etiam Principe hærede instituto. (A) ita quidem, vt ex eo adiri hæreditas nequeat, sed hæres ab intestato succedat, perinde ac si nullum omnino testamentum sit conditum. (B)

(A) *l. ex imperfecto. 3. C. de testam. (B) l. ex ea scriptura. 29. ff. qui test. fac. pos.*

III.

57. Quin imò testamentum quod solennitatibus caret, vsq; adeò nullum est, vt ne quidem ceu codicillus valere possit, nisi clausulam codicillarem contineat. (C)

(C) *d. l. ex ea scriptura. & l. 1. ff. de iure codic.*

IIII.

58. Quid si testator in scriptis testari voluit, verum nō omnes testamenti clausi solennitates adhibuit, quia fortè vnus vel alter testis non subscripsit, aut sigillum non apposuit, adfunt tamen omnia quæ ad testamentum nuncupatiuum requiruntur solennia; annè dispositio omnino corrueat? Nobis in vim testamenti nuncupatiui valebit.

D ij

V. 59. Te-

DE TESTAMENTIS

V.

59. Testamētum ratione voluntatis imperfectum vsq; adeò nullum est, vt ne quidem nominati hæredes quicquam ex eo capere possint. (D) etiam si pater inter liberos testatus sit. (E)

(D) *l. si quis cum. 25. ff. qui test. fac. poss.* (E) *Andr. Gaillib. 2. obs. 112. num. 14.*

VI.

60. In dispositione ad pias causas, quæ ratione voluntatis est imperfecta, distinguendum est. Aut enim testator habens animum disponendi, tabellionem quidem vocauit, sed morte præuentus nihil disposuit; aut cum iam aliqua ordinasset, reliqua absolueri non potuit. priore casu, cum omnino nulla sit dispositio, non est locus disputationi; posteriore nullus pius pia causæ legata abiudicabit. (F)

(F) *Mol. disp. 134. circa fin.*

VII.

61. Vtrum autem leges humanæ testamenta imperfecta in foro exteriori annullantes, etiam in foro conscientiae locum habeant, acriter & magnis animis in vtramque partem disputant Doctores. Nos in eorum imus sententiam, qui eiusmodi imperfecta testamenta, etiam in foro interiore inualida esse asserunt. ita quidem vt hæres ab intestato licitè petere & tutò retinere totam hæreditatem valeat.

VIII.

62. Hinc eorum opinionem, qui legatarium, si rem sibi iminus solenni testamento relictam consequi nequeat, iuste eam posse furto subtrahere putant, ceu falsam rejicimus. (G)

(G) *cum Couar. c. cum esset. de testam. num. 20. vers. septimò ex his.*

IX.

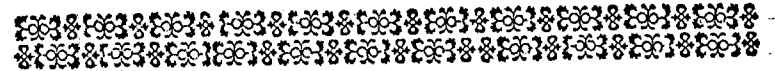
63. Illud est notandum, quòd hæres, qui testamentum im-

perfe-

THESES IVRIDICÆ.

perfectum semel approbavit, ad præstationem legatorum, cæterorumque possit compelli. (H)

(H) *l. non dubium. 16. §. illud etiam. C. de testam.*

Quibus modis testamentum infirmetur, ac primò, De reuocatione testamenti.

SECTIO VIII.

I.

64. **I**ustum ac legitimum ab initio testamentum duobus modis infirmari potest: ipso iure, & officio iudicis. Ipso iure, vel rumpitur, vel fit irritum. Rumpitur primò, cum reuocatur.

II.

65. Ad reuocandum autem testamentum sola poenitentia & nuda testatoris voluntas non sufficit, sed contraria dispositio necessaria est, eaque perfecta. (A)

(A) *§. posteriore. §. ex eo autem. Inst. quib. mod. testam. infirm.*

III.

66. Si tamen cum nuda testatoris voluntate aut dispositio-
ne imperfecta, concurrat tempus decem annorum; (B) aut testator dicat se intestatum velle decedere; (C) aut denique si in posteriore testamento imperfecto, omnes ab intestato venientes nominentur; (D) nuda voluntas ac posterius testamentum imperfectum, reuocationi prioris nihil præiudicat.

(B) *l. sancimus. C. de testam.* (C) *l. vnic. §. si hæres. ff. si ius.*
E ij

DE TESTAMENTIS

fi tab. testam. nul. extab. Conar. 2. p. rubr. de testam. num. 80. vers. sexta conclusio. (D) l. hac consultissima. §. si quis autem. C. de testam.

IIII.

67. Quid si pater liberos in legitima tantum, vel ijs ex hæredatis extraneos in testamento perfecto instituat, postea verò testamentum imperfectum secundum formam Constit. Nouel. Iustin. in auth. de testam. imperf. condit, in eoque filios hæredes instituat? dicendumne posteriore hoc testamento imperfecto sublatum esse prius perfectum & solenne? Negandum. (E)

(E) *per d. §. si quis autem. & facit §. etsi quidem. in auth. de testam. imperf.*

V.

68. Reuocatum etiam censetur testamentum, cum facto prioris styli mutationem demonstrante apparet testatorem prius testamentum cassare voluisse. ut si consultò illud deleuerit vel inciderit, aut signa testium & signacula turbauerit. (F) Quod tamen testamentis nuncupatiuis vix conuenit. (G)

(F) *l. nostram. 30. C. de testam. & toto tit. ff. de his quæ in test. del. (G) Myns. d. §. ex eo autem. Mol. disp. 153. vers. censetur præterea.*

VI.

69. Posteriore testamento perfecto primum reuocatur, etsi id coram Imperatore sit confectum; (H) vel ipse Imperator in eo hæres fuerit institutus; (I) vel in priore viginti, in posteriore septem duntaxat testes sint adhibiti; vel posterius ad pias causas conditum duos tantum, & prius septem contineat testes; (K) vel in primo purè & in secundo sub conditione hæres sit institutus; vel denique ex secundo hæreditas nõ adeatur. (L)

(H) *l. omnium. C. de testam. (I) l. si quis 6. ff. qui test. fac. pos.*

THESES IVRIDICÆ

fac. pos. (K) Conar. d. loco. num. 2. & 3. (L) d. §. posteriore.

VII.

70. Amplius in testamentis coniugum reciprocis, eadem in charta seu scriptura confectis, non solum uterque viuus, sed etiam vno mortuo superstes suum testamentum reuocare & aliud condere potest. Nisi dolo & fraude alter ab altero ad testandum probetur inductus. quo casu hæreditas à fraudulento coniuge hæredibus ab intestato restituenda est. (M)

(M) *Ludovic. Mol. de iust. & iure. disp. 152.*

VIII.

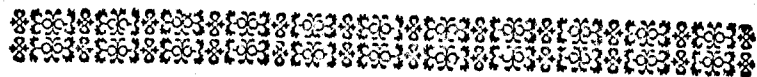
71. Quid si primum testamentum se non reuocaturum iureiurando confirmauerit testator? Et nihilominus aliud eum condere posse, secundumque primo præferendum esse dicimus. licet reuocans fiat periurus. (N)

(N) *Conarruias 2. p. rubr. de testam. num. 52. vers. tertia igitur opinio. & multi per eum allegati. ubi communem dicunt.*

IX.

72. Si existat lex aut statutum, quod testamentum semel conditum mutare ac reuocare prohibeat; aut si volente testatore Summus Princeps primum testamentum cassato & annullato testamento posteriore confirmet; aut in secundo ut prius valeat, expressum sit; aut denique primum testamentum clausulam derogatoriam secundi contineat; prius testamentum posteriori præualeat, nisi de contrario constet.

De cæteris

*De ceteris modis infirmandi testamen-
ti. §. De causis, ob quas hære-
ditate scriptus hæres pri-
uatur.*

SECTIO IX.

I.

73. **S**ecundò rumpitur testamentum agnatione sui hære-
dis. (A) Ardua autem ac celebris existit controuer-
sia, an posthumus, qui rumpit testamentum, hæreditatem scri-
ptis hæredibus virtute clausulæ codicillaris testamēto adiectæ,
restituere teneatur. Et non teneri cum Bartolo (B) defen-
demus.

(A) l. i. ff. de iniusto rup. & in princ. Inst. quib. mod.
testam. infirm. (B) in l. i. ff. de iure codic. num. 10.

II.

74. Irritum fit testamentum duobus modis: vno, si non
adeatur hæreditas; (C) altero, si statum mutet testator, &
aliquam capitis diminutionem patiat. (D)

(C) d. l. i. in fi. ff. de iniusto rup. (D) §. alio autem
modo. Inst. quib. mod. test. infirm.

III.

75. Officio iudicis infirmatur testamentum per Querelam
inofficiosi: quæ ijs tantum competit, quibus alia iuris viā in-
terclusa est. (E)

(E) §. tam autem naturales. Inst. de inoffic. testam.

III. 76. Te-

IV.

76. Testamentum ex causa præteritionis & exhæredationis
non in totum, sed quoad hæredis institutionem duntaxat cor-
ruit. Cætera firma manent. (F) Qua verò actione petan-
tur, variant DD. sententiæ. Eam nos probamus, quæ actio-
nem ex testamento tribuit.

(F) Auth. ex causa. C. de lib. præter.

V.

77. Et si validum sit testamentum, ex causis tamen hæredi
scripto aufertur hæreditas. Id quod primò accidit, si testator ipse
sibi mortem inferat; (G) deinde si hæres testatorem vel interfi-
ciat; (H) vel ex negligentia culpæ mori sinat; (I) vel interfecti-
mortem nō vlciscatur; (K) vel captivum ab hostibus non libe-
ret; (L) vel denique furiosum custodire negligat. (M)

(G) l. 2. C. qui testa. fac. poss. (H) l. vlt. §. vlt. ff. de
bon. dam. (I) l. indignum. 3. ff. de his quib. vt indig-
(K) l. hæredem. 17. ff. d. tit. & l. 3. §. quod ad causam.
ff. Ad Syllan. (L) §. si vnum de prædictis. in auth. vt
cum de appell. cog. (M) in d. auth. §. si quis de præd.

VI.

78. Amplius nec ei conceditur hæreditas, qui testatorem vt
vel se vel alium scriberet hæredem, coëgerit, aut testari vel mu-
tare testamentum, prohibuerit; (N) Nisi blanditijs id ege-
rit, vt hæres scriberetur. (O)

(N) l. i. ff. si quis aliq. test. coëg. (O) l. vlt. ff. & C.
eodem.

VII.

79. Præterea & is hæreditate priuatur, qui testamentum falsi
accusauit, persecutus accusationem vsque ad sententiam, qua
verum, non falsum esse testamentum, pronunciatum est. (P)

(P) l. alia causa. 8. C. de his quib. vt indig.

VIII.

80. Denique & ab eo aufertur hæreditas, qui institutus hæ-
res &

E

res &

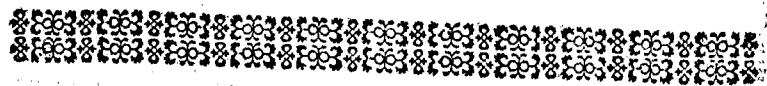
DE TESTAMENTIS

res & rogatus testatori palam aut secreto promisit, quod hæreditatem illi, quem testator instituere prohibebatur, puta, filio spurio restituere velit. (Q)

(Q) *l. in fraudem 10. ff. de his quibus vt. indig.*

IX.

81. Sed an eiusmodi hæreditatem nulla expectata sententia hæres restituere teneatur, controuersum est. Et posse antelatum sententiam tuta conscientia sibi eam retinere propugnabimus.

*Testamenta quemadmodum aperi-
antur, & Hæreditas quomo-
do acquiratur.*

SECTIO X.

I.

82. **A**D hæreditatem consequendam, aperiendæ sunt in primis ac inspiciendæ testamenti tabulæ. (A) Quod vt fiat, iudicem ordinarium adire, & ab eo vel nomine proprio vel alieno testamenti publicationem petere, cuiuslibet permittitur. (B)

(A) *argument. l. 1. ff. quemadmodum test. aper.* (B) *l. 1. & l. 3. C. eodem.*

II.

83. Si is, penes quem esse tabulas testamenti constiterit, easdem inspicere & describi non patiat, ad id magistratus officio com-

THESES IURIDICÆ.

ficio compelletur; sin habere se neget, interdicto de tabulis exhibendis, vel in rem actione conuenietur. (C)

(C) *l. 2. §. final. iuncta l. seq. ff. dict. tit.*

III.

84. Ad publicationem testamenti iudex citatis ijs, quorum interest, (D) testes conuocabit, vt sigilla sua recognoscant. (E) Quod si quis ex testibus sigillum suum esse neget, non eo minus aperientur; (F) absentibus verò tabulæ mittentur. (G) Hoc facto, apertum semel testamentum si validum pronuncietur, firmum postea manebit, charta licet amittatur, aut tabulæ intercidant (H)

(D) *arg. l. de vnoquoque. 47. ff. de iudic. & l. nam ita Diuus. 39. ff. de adopt.* (E) *l. 4. §. 6. ff. quem ad. testam. aper.* (F) *Licet suspecta fiant. l. 1. ff. iamd. tit.* (G) *l. sed si quis 7. eodem.* (H) *l. publicati. 2. C. de testam.*

IV.

85. Vtrum idem tempore aperti & publicati, qui conditi testamenti, numerus testium requiratur, ita quidem vt mortuo ante publicationem vno ex testibus, testamentum corruat, controuersia est inter Doctores. Aientem partem in puncto iuris veriolem tuebimur. (I)

(I) *Nisi Notarius rogatus super condito testamento scripturam publicam confecerit. arg. l. in donationibus. 31. C. de donat. Gloss. in l. 1. c. de testam.*

V.

86. Inspectis cognitisque verbis testamenti, qui se scriptum vidit hæredem, etsi liberum ei sit hæreditatem omittere; (K) tamen vt semel aditam repudiare amplius non potest: (L) ita non aditam ad hæredes regulariter non transmittit. (M)

(K) *l. si quis 17. ff. si quis omiff. caus. testam.* (L) *§. extraneis Inst. de hæred. qual. & dif.* (M) *l. vnic. §. in nouissimo. C. de caduc. tol.*

DE TESTAMENTIS

VI.

87 Adiri hæreditatem solo animo posse certi iuris est, siue is verbis declaretur, siue facto. Liberè tamen, sine die ac conditione, & in solidum fieri debet aditio. (N)

(N) *Vvesenb. in parat. ff. tit. de acquir. velomit. hered. num. 4. & seq.*

VII.

88. Additione hæreditatis ius quidem omne, quod defunctus habuit, hæres acquirit, sed cum onere, Vnde creditoribus & legatarijs satisfacere cogitur. (O)

(O) *l. fin. §. cum igitur. C. de iure delib.*

VIII.

89. Non tamen ultra vires hæreditatis tenetur, si cum beneficio Inuentarij adierit. (P)

(P) *per text. in l. fin. C. de iure delib. iuncta auth. sed cum testator. C. Ad L. Falcid. & §. hinc nobis. in auth. de hæredib. & Falcid.*

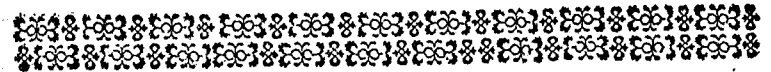
IX.

90. Sunt qui omissa testamenti causa ab intestato aliòue modo possident hæreditatem, eos circumueniendi causa, quibus, si ab intestato successio fiat, se nihil debere putant. Sed ipsorum calliditati vt occurratur, actio utilis conceditur, quæ perinde ac si hæreditas ex testamento sit adita, quæ relicta sunt, petuntur.

(Q) *l. i. & toto tit. ff. & C. si quis omis. caus. testam. Secus cessante fraude. Gloss. in l. i. ff. d. tit. per l. quia a. 6. ff. eodem. & l. 2. C. eodem.*

De execu.

THESES IVRIDICÆ.

De executione testamenti.

SECTIO Vltima,

I.

91. **T**ESTATORES aliquando in suis testamentis certos nominant constituuntq; executores, tam vniuersales quàm particulares, vulgò Testamentarios dictos, quibus vel solis vel vnâ cum hærede executionem vltimæ suæ voluntatis committunt; nullis executoribus constitutis negotium executionis hæredi incumbit. (A)

(A) *c. nos quidem. c. si hæredes. de testam. auth. hoc amplius C. de fideicom.*

II.

92. Tam hæres quàm nominati executores testatoris voluntatem legibus & rectæ rationi conuenientem, quæque ad delinquendum non inuitat, nec turpis est aut contra bonos mores, ad vnguem seruare & ad finem præscriptum dirigere debent; (B) etsi bona defuncti in aliud longè vtilius magisque pium ac necessarium opus erogari posse intelligant. (C)

(B) *l. i. ff. de admin. rer. ad ciu. pert. c. nos quidem. c. tua nobis. de testam. Quia vltima voluntas est lex. §. dissonat. in auth. de nupt. (C) Clement. quia contingit. de relig. dom.*

III.

93. Accedente tamen Sedis Apostolicæ aut supremi Principis secularis authoritate, interdum ab vltimis defunctorum voluntatibus, maximè ijs in rebus, quæ liberæ Principis administrationi subiectæ sunt, fas esse rationabili ex causa recedere non negamus.

E 3

49. Si

DE TESTAMENTIS

IIII.

94. Si ad exequendam ultimam voluntatem tempus certum definiuit testator, illud omnino obseruandum est. Et à tempore aditæ hæreditatis ac scientiæ executorum currit; etiã contra voluntatem testatoris, (D) Synodalemque constitutionem. (E)

(D) *l. statuliberos 3. §. si quis hæredi. & l. si intra 23. ff. de statulib.* (E) *Mol. de iust. & iure disp. 251. in princ.*

V.

95. Quæstionis est, An diem ad executionem ultimæ voluntatis à testatore designatum possint executores præuenire. Affirmatiuam tuebimur.

VI.

96. Certo tempore ad exequendam ultimam voluntatem non constituto, tenentur executores legatum ad pias causas, quod in dando consistit, intra sex menses à tempore insinuati testamēti numerādos, sub pœna illud reddēdi cū omnibus fructibus à die obitus testatoris perceptis vel percipiendis, præstare. (F) At quod in faciendō consistit, puta vt ædificetur Ecclesia aut quid simile, intra annum à die admonitionis auspiciari debent, & intra quinquennium, vel pro quantitate & qualitate operis, iudicis arbitrio absolvere. (G)

(F) *§. si autem hæres. vers. si a. legatum. in auth. de Ecclef. tit.* (G) *in eodem auth. §. si quis ædificati-onem. & c. nos quidem. de testam.*

VII.

97. Si executores per Episcopum, vel eius Vicarium bis moniti legatum pium præstare negligant, vltra pœnam prædictam, etiam executionis officio, & omnibus, quæ ad ipsos peruenire poterant, testamenti commodis priuantur. (H)

Et

THESES IVRIDICÆ

Et præter hæc omnia, si post binam admonitionem vsque ad latam sententiam executionem differant, ad legatum in duplo soluendum condemnari possunt. (I)

(H) *§. si quis autem pro redemptione. & §. si autem qui hoc facere iussit. in d. auth. de Ecclef. tit.* (I) *§. ex maleficiis vers. item mixta. Instit. de action.*

VIII.

98. Et si ad pias causas non sit voluntas testatoris, hæres tamen si intra annum post admonitionem iudicis eam adimplere neglexerit, nisi iudicium defuncti ipsa lege repræsentur, vel testator hæredi amplius tempus concefferit, aut minorem pœnam indixerit, tota hæreditate, excepta legitima, priuatur; quæ alijs deinde personis cum eodem onere applicatur. (K)

(K) *Auth. hoc amplius. C. de fideicom. §. si quis autem non amplius. & §. final. in auth. de hæred. & Falc.*

IX.

99. Monere executores & ad ultimam defuncti voluntatem adimplendam cogere non solum Ecclesiasticus, sed secularis etiam magistratus potest. (L) Imò ipsum executionis officium negligente executore in legatis non pijs, tam ad magistratum secularem, quam ad Ecclesiasticum, quod ne testator quidem prohibere potest; (M) pertinet; in legatis autem pijs semper ad Episcopum deuoluitur. (N)

(L) *l. hæreditas. ff. de petit. hæred.* (M) *auth. licet. C. de Episc. & Cleric. cap. tua nobis. de testam.* (N) *cap. nos quidem. iam d. tit. Mol. disp. 157. vers. quando testator.*

DE TESTAMENTIS

X:

100. Coronidis loco sit quæstio. Quid executoribus agendum, si vltima voluntas eo modo, quo testator disposuit, adimpleri nequeat. Nos inter legata ad causas pias & non pias distinguendum censemus: Legata ad pias causas in alios pios vsus conuertenda; (O) ad non pias, hæredibus, vel collegarijs, vel substitutis, adiudicanda esse, (P) concludimus.

(O) *per d. c. nos quidem.* (P) *ita est text. in l. I. §. pro secundo, C. de caduc. tollendis.*

*Laus DEO, Matriq^{ue} eius
semper Virgini.*

